

STAUROS

č. 15 júl/august 2023

Informátor gréckokatolíckej farnosti Bratislava - Staré Mesto

slovičko k sviatku svätých SEDMOPočETNÍKOV

Svätí sedmopočetníci rozhojdali kolísku našej viery a kultúry

Otec arcibiskup Cyril Vasil' SJ ich označil titulom „sedem statočných“ hrdinov našej viery. Dvaja z nich, svätí Cyril a Metod, to pred štyrmi rokmi dotiahli dokonca do prvej desiatky v ankete Najväčší Slovák. Ostatných päť mien sa už takej popularite neteší. Okrem známejšieho svätého Gorazda by vymenovanie ďalších štyroch asi potrápilo nejedného študenta: Kliment, Naum, Angelár a Sáva. Aspoň raz v roku, na ich sviatok 27. júla však máme príležitosť oprášiť nielen ich mená, ale aj ich odkaz pre súčasnosť. Cennou pomôckou pri tomto podujatí je odborná monografia nášho gréckokatolíckeho kňaza ThLic. Andreja Škoviera PhD Svätí slovanskí sedmopočetníci z roku 2010, ktorou vyplnil chýbajúcu medzeru v predmetnej oblasti.

Čo má spoločné vyhnanie Metodových žiakov a nemorálny život Svätopluka?

Svätí sedmopočetníci prehovárajú už svojim samotným názvom. Chcú nám pretlmočiť, že veľkomoravská misia svätých solúnskych bratov i jej následné pokračovanie neboli len záležitosťou dvoch výnimočných učencov. Bez tímu blízkych spolupracovníkov by nedosiahla svoju podobu ani úroveň. Byzantsko-slovanská misia sa skončila Metodovou smrťou, po ktorej bola väčšia časť jeho žiakov vyhnaná z územia Veľkej Moravy a časť z nich bola predná do otroctva. Krátko pred svojou smrťou stihol arcibiskup Metod určiť svojho nástupcu v úrade – Gorazda, ktorý podľa dostupných prameňov pochádzal z Veľkej Moravy a vynikal veľkou vzdelanosťou a zbožnosťou. List pápeža Štefana V. však situáciu mení a vedenia veľkomoravskej cirkvi sa ujíma Viching. Následná teologická dišputa medzi Metodovými žiakmi a vichingovcami sa končí až pred Svätoplukom, ktorý spor vyriešil formou „prísahy“. Odborníci dodnes špekulujú, aká prísaha vlastne spôsobila následnú porážku a prenasledovanie spolupracovníkov cyrilo-metodskej misie. Víťazná prísaha vichingovcov pravdepodobne znamenala uznanie Svätopluka za zvrchovaného vládcu aj v otázkach viery a cirkevnej disciplíny. Podľa tejto teórie prehrali Metodovi žiaci preto, lebo odmietli odovzdať Svätoplukovi väčšiu kontrolu nad miestnou cirkvou. O. Andrej Škoviera vo svojej monografii uvádza aj ďalšiu hypotézu: „Tiež nie je úplne vylúčené, že prísahou mali prisahajúci odobriť Svätoplukovi nemorálny život, ktorý, ako čítame v Živote Klimentovom, bol 'otrokom ženských rozkoší a váľal sa v bahne odporných stykov.' O

franských kňazoch sa pritom píše, že mu 'otvárali všetky dvere k náruživostiam' a dovoľovali mu nerestný život, možno teda nemali s podobnou prísahou problémy.“ Po prísahe pred Svätoplukom sú žijúci členovia zo skupiny svätých sedmopočetníkov najprv uväznení, keď však hrozí vzbura ľudu, sú na jar v roku 886 z Veľkej Moravy vyhnaní. Väčšina spolupracovníkov svätých Cyrila a Metoda odišla do Bulharska, keďže aj tamojší panovník Boris plánoval zriadiť samostatnú Bulharskú cirkev. Ostatní predaní žiaci sa dostali do Benátok, kde ich vykúpil cisárov vyslanec, po čom väčšina z nich odišla do Konštantínopolu, ale aj do Dalmácie a Chorvátska. Cyrilo-metodská misia tak plodne pokračovala aj v ďalších slovanských národoch.

Živý odkaz svätých sedmopočetníkov

Otec Andrej Škoviera vyzdvihuje pri hodnotovom odkaze svätých sedmopočetníkov popri ich obetavosti, pokore, vzdelaní a múdrosti aj morálnu zásadovosť: „Najmä o svätom Metodovi vieme, že trval na dodržiavaní morálnych zásad, nebol ochotný tolerovať mnohoženstvo a neporiadky v manželskom živote, hoci to západní misionári na Veľkej Morave tolerovali. Metod bol dôsledný v morálke aj voči mocným, ba dokonca aj voči samému Svätoplukovi. Napomínal vtedajších vládarov a sudcov (Napomenutie k vládarom, nazývané neraz aj Napomenutie sudcom), aby predovšetkým sami dodržiavali zákony a boli príkladom pre iných, aby 'nekrivdili nikomu zo slabších.'“

Misia svätých sedmopočetníkov síce v našom priestore cirkevno-politicky stroskotala, ale napriek nepriazni pokračovala v iných formách na iných miestach. Vladyka Cyril Vasil' SJ to výstižne zhrnul v závere svojej pamätnej homílie na sviatok sv. Cyrila a Metoda v Nitre pred dvanástimi rokmi: „Rastislavov projekt v našich dejinách stroskotal. Rozbil sa na ľudskej zlobe a závidi. Rastislava zradil jeho vlastný synovec, Svätopluk. Najprv ho zapredal Frankom, potom zradil aj tých a dal sa na cestu vojenskej expanzie. Svätoplukom uprednostňovaný biskup Viching, prvý nitriansky biskup, najprv sv. Metodovi kládol všemožné prekážky a po jeho smrti vyhnal jeho žiakov preč z ríše. Expanzia, vierolomnosť, záviť a hrubosť načas zvíťazili ale v skutočnosti priviedli k pádu aj svojich strojcov. Na štátnické a duchovné ideály Rastislava sme skoro zabudli a postavili sme si na piedestál – obrazne i doslovne - vierolomného, ľahotárskeho a expanzívneho Svätopluka, ktorého vnímame ako národného hrdinu a kráľa starých Slovákov. O jeho priateľovi Vichingovi radšej veľa nehovoríme, aby sme si nemuseli rozpačito vysvetľovať, čo sme na Slovensku urobili s byzantskou časťou cyrilo-metodského dedičstva. A predsa, napriek tomu všetkému, však vklad sv. Cyrila a Metoda do našich dejín bol tak silný, že prekonal a prekonáva všetky tieto nepriazne ľudí, osudu i histórie a je tu prítomný dodnes.“

Z kolísky viery a kultúry, na ktorej pracovali svätí sedmopočetníci, sme medzičasom vyrástli. O miere a spôsobe, akým žijeme a budeme žiť ich odkaz, rozhodujeme my sami. Gréckokatolíci si ho preto každoročne sprítomňujú najmä duchovne - menlivými časťami spojenými so sviatkom sv. sedmopočetníkov: „Vencami chvály ovenčujme slávnych sedmopočetníkov, ktorí zažiarili ako svetlá a zvestovali nám trojjediného Boha, Cyrila s Metodom, Klimenta, Nauma so Sávom a Gorazda s Angelárom neotrasiteľné stĺpy slovanskej cirkvi, Božím duchom naplnených bojovníkov nášho Slova, ktorí odháňajú démonské učenie a modlia sa ku Kristovi Bohu, aby našim dušiam daroval pokoj a veľké milosrdenstvo.“ (tropár sviatku)

Bohoslužobný poriadok na obdobie: 24. - 30. 7. 2023

Pondelok	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Utorok	17:00 Sv. liturgia (slovenská)
Streda	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Štvrtok	SVÄTÍ SEDMOPOČETNÍCI 17:00 Sv. liturgia (slovenská) následne: <i>Pocta svätému Gorazdovi</i>
Piatok	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Sobota	17:00 Sv. liturgia (slovenská) následne: <i>veľká večiereň</i>
NEDEĽA	DEVIATA PO PÄŤDESIATNICI, 8. hlas 8:00 Utiereň (cirkevnoslovanská) 9:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) 10:30 Sv. liturgia (slovenská) 17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) následne: <i>večiereň</i>

Bohoslužobný poriadok na obdobie: 31. 7. - 6. 8. 2023

Pondelok	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská),
Utorok	<i>Vynesenie úctyhodných driev úctyhodného a životodárneho Kríža</i> 17:00 Sv. liturgia (slovenská)
Streda	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Štvrtok	17:00 Sv. liturgia (slovenská)
Piatok	7:00 Sv. liturgia (slovenská) 14:00 - Sv. spoveď 17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Sobota	17:00 Sv. liturgia (slovenská) následne: <i>veľká večiereň s lítiou</i>
NEDEĽA	DESIATA PO PÄŤDESIATNICI, PREMENENIE PÁNA, 1. hlas 8:00 Utiereň (cirkevnoslovanská) 9:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská), <i>požehnanie prvotín úrody, myrovanie</i> 10:30 Sv. liturgia (slovenská), <i>požehnanie prvotín úrody, myrovanie</i> 17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská), <i>požehnanie prvotín úrody, myrovanie</i> následne: <i>večiereň</i>

OZNAMUJEME

- Vo štvrtok, 27. 7. 23, na sviatok svätých sedmopočetníkov, sa v našom chráme uskutoční ďalšia, v poradí už **31. spomienka na sv. Gorazda v hlavnom meste**. Začne sa už tradične slávením sv. liturgie o 17:00 hod. a pokračovať bude príhovormi a poetickou kompozíciou.
- V utorok, 1. 8. 23 slávime sviatok *Vynesenie úctyhodných driev úctyhodného a životodárneho Kríža*. Týmto dňom začína aj pôst pred sviatkom *Zosnutia presvätej Bohorodičky*. Tento pôst trvá až do spomínaného sviatku (15. augusta). V našej cirkvi sa pôstna disciplína záväzne nemení, čo ale nevyklučuje dobrovoľný pôstny program.
- V piatok, 4. 8. 23 je prvý piatok v mesiaci, preto budeme znova sláviť dve sv. liturgie – ráno o 7:00 hod. v slovenskom a o 17:00 hod. v cirkevno-slovenskom jazyku. Spovedať v chráme budeme od **14:00 hod.**
- V nedeľu, 6. 8. 23 slávime zároveň veľký sviatok **Sväté Premenenie nášho Pána, Boha a Spasiteľa Ježiša Krista**. Ako zvyčajne bude preto v predvečer sviatku veľká večiereň s lítiou a požehnaním chlebov. Po sv. liturgiách bude *požehnanie prvotín úrody a myrovanie*.
- **LETNÉ ZMENY V SLÁVENÍ BOHOSLUŽIEB:**
 - Počnúc nedeľou, 2. 7. 2023 sv. liturgia o 12.00 hod. nebude. Ostatné nedeľné bohoslužby zostávajú zachované v doterajších časoch i jazykoch.
 - Počas mesiacov júl a august nebudú nedeľné sv. liturgie vo „filiálkach“ - Malacky, Pezinok, Lehnice, Bernolákovo.
 - Prosíme spevu schopných veriacich, aby podľa možností priložili svoj hlas k dobrému dielu a posilnili naše chrámové zbory Kyrillomethodeon a Chrysostomos.
 - Pod hlavičkou Košickej eparchie vydalo OZ Byzantinos knihu *Múdrosť na cestu*. Ide o zbierku rozhovorov s duchovnými otcami kresťanského Východu od autora Sergeja Boľšakova. Kúpou knihy za príspevok 8 € môžete podporiť pútnické miesto Klokočov.

ĎAKUJEME

- V nedeľu, 16. 7. 23 sme pri zbierke na Podporný fond prispeli na pomoc ekonomicky slabším farnostiam našej eparchie sumou 550 €. Vyslovujeme vďačné „Pán Boh odmeň!“
- Ďakujeme za upratovanie chrámu rod. *Mockovej a Žačikovej* (15. 7. 23) a rodine Beblavej, Pätoprstej a Rimovej (22. 7. 23)
29. 7. 2023 v rozpise nasledujú: rod. Krajňáková v Telepčáková
5. 8. 2023 sú na rade rod. Obertanová a Susla.
Ďakujeme za Vašu službu.

KONTAKT

- V prípade otázok, sv. spovede alebo iných požiadaviek nás, prosím, kontaktujte:
osobne: o. Rastislav Čížik, farár, tel.: 0911/400 845
e-mail: bratislava@grkatba.sk

o. Stanislav Diheneščík, výpomocný duchovný, tel.: 0903/946 717